

3. Zbožová struktura zahraničního obchodu se státy Evropské unie v roce 2006

3.1. Postavení vývozu/dovozu do/ze států Evropské unie na celkovém vývozu a na celkovém dovozu hlavních zbožíových tříd

- Silná orientace na státy EU ve vývozu i v dovozu jednotlivých tříd SITC**

Ve vývozu i v dovozu (vyjma surovin nepoživatelných a minerálních paliv) **převažovala prakticky ve všech třídách SITC silná orientace na státy EU.** Tato teritoriální oblast českého zahraničního obchodu proto významně ovlivňovala strukturní tendence celkového zahraničního obchodu. **Ve zbožíové struktuře vývozu se zastoupení vývozu jednotlivých tříd SITC do států EU pohybovalo mezi čtyřmi pětinami až více než devíti desetinami.** Výjimku představovaly chemikálie a příbuzné výrobky, jejichž podíl se pohyboval kolem tří čtvrtin. **Poněkud slabší (i když rozhodující) byl podíl dovozu ze států EU na celkovém dovozu jednotlivých tříd SITC.** Nízké zastoupení států EU bylo zřejmě pouze u dovozu surovin nepoživatelných a minerálních paliv. Dovozem ze států EU byla kryta necelá jedna třetina celkového českého dovozu těchto surovin.

Tabulka č. 5 Postavení států EU na celkovém zahraničním obchodu jednotlivých tříd SITC

Třídy SITC, rev. 3		Podíl vývozu do států EU v % na celkovém českém vývozu uvedených tříd SITC (=100)		Podíl dovozu ze států EU v % na celkovém českém dovozu uvedených tříd SITC (=100)	
		2005	2006	2005	2006
0+1+4	zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky	85,2	86,9	81,5	84,0
2+3	suroviny nepoživatelné a minerální paliva	91,9	92,7	35,2	32,8
5	chemikálie a příbuzné výrobky	75,3	76,8	83,5	84,5
6	polotovary a materiály	80,9	82,2	84,6	85,1
7	stroje a dopravní prostředky	84,7	84,1	70,8	69,4
8+9	průmyslové spotřební zboží a zboží j.n.	87,9	86,1	67,4	65,7

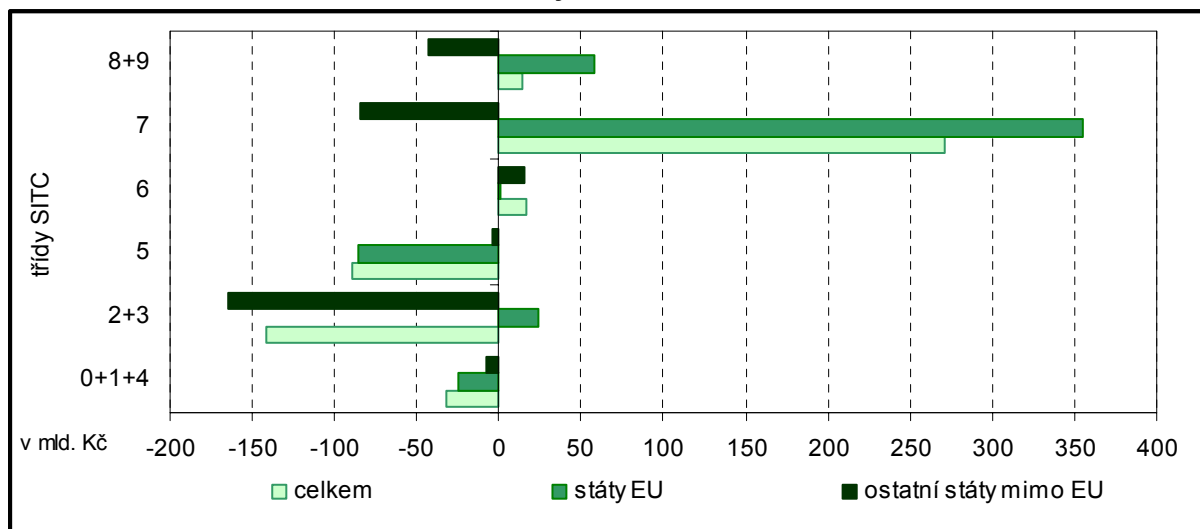
- Značný vliv bilance se státy EU v jednotlivých třídách na celkové saldo zahraničního obchodu podle jednotlivých tříd SITC**

Zahraniční obchod se státy EU určoval celkovou obchodní bilanci, která byla odrazem vývoje v jednotlivých zbožíových třídách. Při pohledu na celkovou bilanci zahraničního obchodu podle jednotlivých tříd SITC a na obchodní bilanci se státy EU podle jednotlivých tříd SITC je zřejmé, že silná spojitost byla patrná zejména u bilance zemědělských a potravinářských surovin a výrobků, chemikálií a příbuzných výrobků a strojů a dopravních prostředků. **Vysoký přebytek obchodní bilance se stroji a zařízením se státy EU kryl nejen poměrně značný deficit salda zahraničního obchodu se státy mimo EU, docílené aktivum významnou měrou ještě ovlivnilo i kladné saldo celkového zahraničního obchodu.** Taktéž zahraniční obchod s průmyslovým spotřebním zbožím se státy EU skončil aktivem, které krylo deficit obchodu s těmito výrobky se státy mimo EU a současně ovlivnilo i přebytek celkové obchodní bilance v této zbožíové třídě. Převažující část celkového deficitu obchodu s chemikáliemi a příbuznými výrobky stejně jako se zemědělskými a potravinářskými surovinami a výrobky se koncentrovala do obchodu se státy EU, zatímco největší celkový schodek obchodní bilance se surovinami nepoživatelnými a minerálními palivy kladná bilance se státy EU zmírňovala.

Tabulka č. 6 Vliv bilance zahraničního obchodu se státy EU na celkovou obchodní bilanci podle jednotlivých tříd SITC

Třídy SITC, rev. 3		Obchodní bilance v mld. Kč		
		celkem	se státy EU	s ostatními státy mimo EU
0+1+4	zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky	- 31,5	- 24,3	- 7,2
2+3	suroviny nepoživatelné a minerální paliva	- 141,3	23,7	- 165,0
5	chemikálie a příbuzné výrobky	- 89,1	- 85,3	- 3,8
6	polotovary a materiály	16,7	1,3	15,4
7	stroje a dopravní prostředky	271,0	355,4	- 84,4
8+9	průmyslové spotřební zboží a zboží j.n.	14,0	57,5	- 43,5

Graf č. 5 Vliv obchodní bilance se státy EU na celkovou obchodní bilanci

3.2. Pohyby ve zbožíové struktuře zahraničního obchodu se státy Evropské unie

V roce 2006 v porovnání s rokem 2005 zaznamenaly v relaci ke státům EU všechny třídy SITC růst vývozu i dovozu (i když značně diferencovaný).

- Diference v meziročním zvýšení vývozu jednotlivých tříd SITC do států EU**

Docílenou dynamiku vývozu do států EU určovalo výhradně tempo růstu vývozu strojů a dopravních prostředků, které bylo vysoce nadprůměrné. Dvouciferný, avšak podprůměrný růst provázal ještě vývoz surovin nepoživatelných a minerálních paliv, chemikálií a příbuzných výrobků a polotovarů a materiálů. Podprůměrný meziroční růst vykázal vývoz průmyslového spotřebního zboží a zejména vývoz zemědělských a potravinářských surovin a výrobků. Na celkovém meziročním absolutním přírůstku vývozu do států EU, který dosáhl téměř 232 mld. Kč, největší podíl (více než dvě třetiny) představovalo zvýšení vývozu strojů a dopravních prostředků. Významnější podíl (16 %) reprezentovalo ještě navýšení vývozu polotovarů a materiálů, podíl oscilující kolem 5 % měly na přírůstku vývozu do států EU tři třídy SITC – suroviny nepoživatelné a minerální paliva, chemikálie a příbuzné výrobky a průmyslové spotřební zboží, pouze zanedbatelný podíl (necelé 1 %) tvořilo navýšení vývozu zemědělských a potravinářských surovin a výrobků. Na celkovém vývozu do států EU si meziročně posílily dosud nejsilnější pozici (z 51,2 % v roce 2005 na 53,3 % v roce 2006) stroje a dopravní prostředky, a to na úkor všech ostatních tříd SITC.

- Rozdílný vývoj v navýšení dovozu jednotlivých tříd SITC ze států EU**

Celkové tempo růstu dovozu ze států EU bylo ovlivněno především přírůstkem dovozu strojů a dopravních prostředků a polotovarů a materiálů. Podprůměrný (avšak dvouciferný) růst vykazoval dovoz zemědělských a potravinářských surovin a výrobků a chemikálií a příbuzných výrobků. Meziroční absolutní navýšení dovozu ze států EU o více než 175 mld. Kč bylo vyvoláno z více než 47 % navýšením dovozu strojů a dopravních prostředků a z 27 % růstem dovozu polotovarů a materiálů. Zbývající třídy SITC reprezentovaly z celkového nárůstu dovozu ze států EU podíl pohybující se mezi 4 % až 9 %. Ve zbožíové struktuře dovozu ze států EU dominovaly stroje a dopravní prostředky následované polotovary a materiály. Obě tyto třídy SITC svoji pozici na celkovém dovozu posílily, zatímco všechny ostatní třídy SITC, zejména ale průmyslové spotřební zboží a chemikálie a příbuzné výrobky, svoje postavení v celkovém dovozu oslabily.

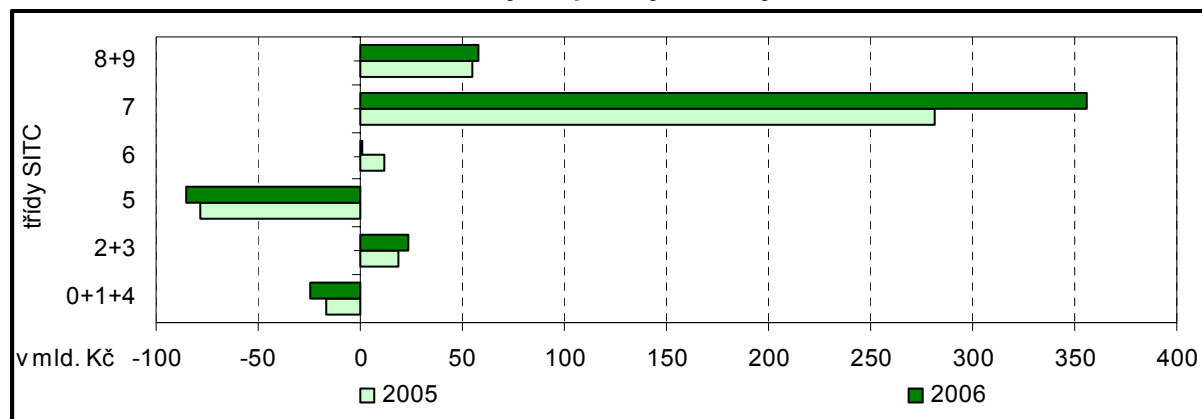
Tabulka č. 7 Zbožová struktura zahraničního obchodu se státy EU v roce 2006

Tabulka č. 11 - Exportská struktura zahraničního obchodu ČR, 1990-2000							
Třídy SITC, rev. 3	Celkem	v tom:					
		zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky	suroviny nepožívatelné a minerální paliva	chemikálie a příbuzné výrobky	polotovary a materiály	stroje a dopravní prostředky	průmyslové spotřební zboží a zboží j.n.
		0 - 9	0+1+4	2+3	5	6	7
Vývoz v mld. Kč	1 802,5	64,5	108,3	99,8	366,1	960,1	203,7
- meziroční změny							
- v mld. Kč	231,8	2,0	12,2	10,2	37,5	156,2	13,7
- v %	14,8	3,2	12,7	11,5	11,4	19,4	7,2
Struktura vývozu v %	100,0	3,6	6,0	5,5	20,3	53,3	11,3
- meziroční změny v p.b.	0,0	- 0,4	- 0,1	- 0,2	0,0	2,1	- 0,8
Dovoz v mld. Kč	1 474,2	88,8	84,6	185,1	364,8	604,7	146,2
- meziroční změny							
- v mld. Kč	175,5	9,7	7,6	16,8	48,1	82,6	10,7
- v %	13,5	12,3	9,9	10,0	15,2	15,8	7,9
Struktura dovozu v %	100,0	6,0	5,7	12,6	24,8	41,0	9,9
- meziroční změny v p.b.	0,0	- 0,1	- 0,2	- 0,4	0,4	0,8	- 0,5
Obchodní bilance v mld. Kč	328,3	- 24,3	23,7	- 85,3	1,3	355,4	57,5
- meziroční změny v mld. Kč	56,3	- 7,7	4,6	- 6,6	- 10,6	73,6	3,0

• **Obchodní bilance se státy EU podle jednotlivých tříd SITC**

Přebytek salda zahraničního obchodu se státy EU zaznamenaly v roce 2006 stroje a dopravní prostředky, průmyslové spotřební zboží, suroviny nepožívatelné a minerální paliva a polotovary a materiály. Vysoké kladné saldo zahraničního obchodu bylo zřejmé u strojů a dopravních prostředků; reprezentovalo více než 37 % vývozu strojů a dopravních prostředků do států EU a významnou měrou se podílelo na docíleném přebytku celkové obchodní bilance se státy EU. **Meziroční zlepšení kladné bilance zahraničního obchodu se stroji a dopravními prostředky činilo téměř 74 mld. Kč.** Druhý nejvyšší přebytek byl docílen u průmyslového spotřebního zboží a představoval 28 % vývozu těchto výrobků do států EU. Jeho nevýrazné meziroční navýšení bylo ovlivněno předstihem růstu dovozu před růstem vývozu. Obchod se surovinami nepožívatelnými a minerálními palivy skončil aktivem (představujícím více než pětinu vývozu těchto výrobků do států EU), které meziročně vzrostlo o téměř jednu čtvrtinu, a to díky rychlejšímu růstu vývozu oproti dovozu. Meziročně podstatně nižší přebytek zahraničního obchodu vykázaly polotovary a materiály, neboť jejich dovoz rostl významněji než jejich vývoz. V roce 2006 se meziročně prohloubil zejména schodek zahraničního obchodu se zemědělskými a potravinářskými surovinami a výrobky a s chemikáliemi a příbuznými výrobky.

Graf č. 6 Obchodní bilance se státy EU podle jednotlivých tříd SITC

3.3. Zahraniční obchod s jednotlivými třídami SITC⁸

- Zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky (SITC 0+1+4)**

Zahraniční obchod se zemědělskými a potravinářskými surovinami a výrobky měl v zahraničně obchodních vztazích se státy EU svým podílem ze všech tříd SITC nejmenší význam, který se v roce 2006 ještě oslabil. Schodek obchodu se státy EU v této zbožíové třídě však podstatně zatěžoval celkovou bilanci zahraničního obchodu s těmito výrobky a měl pochopitelně negativní vliv na celkovou obchodní bilanci se státy EU. V roce 2006 proti roku 2005 se deficit poměrně značně prohloubil (krytí dovozu vývozem činilo 73 % proti 79 % v roce 2005), což bylo způsobeno významnějším růstem dovozu oproti růstu vývozu. Převažující část záporného salda, a to 21,1 mld. Kč, připadla v roce 2006 na potraviny a živá zvířata, 1,4 mld. Kč na nápoje a tabák a 1,9 mld. Kč na živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky. **Zhoršení bilance bylo zejména projevem zvýšení schodku obchodu se zeleninou a ovocem o 3,8 mld. Kč, masem a masnými výrobky o 1,3 mld. Kč, tabákem a tabákovými výrobky o 1,0 mld. Kč a kávou, čajem, kakaem, kořením a výrobky z nich o 0,5 mld. Kč.** Negativní vliv měl pokles přebytku u obilovin a obilných výrobků o 1,3 mld. Kč a cukru, výrobků z cukru a medu o 1,5 mld. Kč; meziročně vzrostlo kladné saldo obchodu s mléčnými výrobky a vejci o 1,5 mld. Kč. Téměř u všech uvedených položek (vyjma mléčných výrobků a vajec) přírůstek dovozu byl vyšší oproti přírůstku vývozu; u některých položek se projevil dokonce pokles vývozu.

Tabulka č. 8 Zahraniční obchod s vybranými položkami SITC 0+1+4 na dvě místa

SITC 0+1+4, rev. 3, na dvě místa	Vývoz	Dovoz	2006/2005 index		Podíl v % na		Obchodní bilance
			vývozu	dovozu	vývozu	dovozu	
		v mld. Kč		vývozu	dovozu	SITC 0+1+4	
01 - maso a masné výrobky	3,9	11,6	102,5	113,7	6,1	13,1	- 7,7
02 - mléčné výrobky a vejce	10,5	8,9	135,9	116,4	16,2	10,0	1,6
04 - obiloviny a obilné výrobky	9,2	7,8	102,1	124,4	14,3	8,7	1,4
05 - zelenina a ovoce	5,8	18,7	88,6	119,3	8,9	21,1	- 12,9
06 - cukr, výrobky z cukru a med	5,6	3,5	80,8	103,8	8,7	3,9	2,1
07 - káva, čaj, kakao, koření a výrobky z nich	4,9	7,9	100,8	107,6	7,7	8,9	- 3,0
08 - krmiva pro zvířata	2,9	6,3	107,3	100,6	4,5	7,1	- 3,4
09 - různé jedlé výrobky a přípravky	5,8	7,4	116,6	109,9	9,0	8,3	- 1,6
11 - nápoje	6,7	6,7	111,2	110,1	10,5	7,6	0,0
12 - tabák a tabákové výrobky	2,4	3,8	78,0	108,3	3,7	4,3	- 1,4

- Státy EU, které byly nositeli deficitu obchodu s uvedenými surovinami a výrobky**

Celkové záporné saldo zahraničního obchodu se zemědělskými a potravinářskými surovinami a výrobky se státy EU se v roce 2006 koncentrovalo především do obchodu s Polskem (7,8 mld. Kč), Německem (5,8 mld. Kč), Španělskem (5,4 mld. Kč), Itálií (4,1 mld. Kč) a Nizozemskem (4,0 mld. Kč). Celkový deficit obchodu s těmito státy dosáhl 27,0 mld. Kč a byl o 4,0 mld. Kč proti roku 2005 vyšší. **Přebytek zahraničního obchodu s uvedenými výrobky byl zaznamenán v obchodu se Slovenskem (10,1 mld. Kč) a představoval více než 50 % vývozu těchto výrobků na Slovensko, meziročně se však snížil o 1,5 mld. Kč.**

- Suroviny nepoživatelné a minerální paliva (SITC 2+3)**

Zahraniční obchod se surovinami nepoživatelnými a minerálními palivy, který je celkově pro Českou republiku trvale pasivní a nepříznivě rozsahem deficitu (jenž je nejvyšší ze všech tříd SITC), ovlivňuje celkovou bilanci zahraničního obchodu, v relaci ke státům EU si dlouhodobě udržuje kladnou bilanci. Zatímco v roce 2006 schodek celkové obchodní bilance s uvedenými výrobky činil 141,3 mld. Kč a byl o 26,9 mld. Kč meziročně vyšší, tak přebytek obchodní bilance se státy EU dosáhl 23,7 mld. Kč a byl díky předstihu růstu vývozu před růstem dovozu proti roku 2005 o 4,6 mld. Kč vyšší. Svým podílem (téměř 5,9 %) z celkového obrátu zahraničního obchodu se státy EU patřil obchod s těmito výrobky

⁸ Přehled hlavních partnerských států ve vývozu a v dovozu ČR do/z států EU u vybraných dvoumístných položek SITC je uveden pro jednotlivé třídy SITC v přílohách č. 1 až č. 6.

k méně významným. **Kladné saldo se surovinami nepoživatelnými a minerálními palivy nejvíce ovlivnily 4 položky – elektrický proud, uhlí, koks a brikety, rudy kovů a kovový odpad a korek a dřevo.** Celkové aktivum u těchto výrobků v roce 2006 představovalo 48,6 mld. Kč a bylo o 4,4 mld. Kč proti roku 2005 vyšší. Položkou, která vykázala nejvyšší schodek (meziročně však o 1,2 mld. Kč nižší) v rámci uvedené skupiny výrobků, byla ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály.

Tabulka č. 9 Zahraníční obchod s vybranými položkami SITC 2+3 na dvě místa v roce 2006

SITC 2+3, rev. 3, na dvě místa	Vývoz	Dovoz	2006/2005 index		Podíl v % na		Obchodní bilance
					vývozu	dovozu	
		v mld. Kč		vývozu	dovozu	SITC 2+3	
23 - surový kaučuk (vč. syntetického a regenerovaného)	2,4	2,9	112,4	107,6	2,2	3,4	- 0,5
24 - korek a dřevo	14,0	4,1	117,1	95,9	12,9	4,9	9,9
25 - vlákna a sběrový papír	4,7	1,7	104,7	106,7	4,3	2,0	3,0
26 - textilní vlákna a jejich odpad	3,0	3,6	101,4	83,1	2,8	4,3	- 0,6
27 - surová hnojiva a surové nerosty (mimo uhlí a ropy)	2,4	3,8	100,2	124,6	2,2	4,5	- 1,4
28 - rudy kovů a kovový odpad	18,8	6,8	154,2	163,0	17,4	8,0	12,0
32 - uhlí, koks a brikety	19,6	6,7	96,7	133,9	18,1	8,0	12,9
33 - ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály	15,4	39,8	100,0	97,1	14,2	47,1	- 24,4
35 - elektrický proud	21,8	8,0	121,2	171,6	20,1	9,5	13,8

- Bilance s uvedenými výrobky s vybranými státy**

Přebytek zahraničního obchodu se surovinami nepoživatelnými a minerálními palivy byl v roce 2006 docílen především s Německem (15,5 mld. Kč), dále pak Rakouskem (13,5 mld. Kč), Maďarskem (4,2 mld. Kč) a Itálií (3,5 mld. Kč). Nejvyšší schodek se soustředil do obchodu s Polskem (7,1 mld. Kč), Slovenskem (5,9 mld. Kč) a Nizozemskem (1,6 mld. Kč).

- Chemikálie a příbuzné výrobky (SITC 5)**

Zahraníční obchod s chemikáliemi a příbuznými výrobky je dlouhodobým problémem zahraničně obchodních vztahů, což se projevuje ve stupňujícím se prohlubování deficitu obchodní bilance s těmito výrobky a jeho vlivu na celkovou obchodní bilanci. Jádrem tohoto problému se z teritoriálního hlediska soustředilo právě do zahraničního obchodu se státy EU, kde přetrvává zcela odlišné postavení těchto výrobků v českém vývozu a v českém dovozu a zejména pokračující rozvíření nůžek mezi dovozem a vývozem. Celková bilance zahraničního obchodu s chemickými výrobky skončila v roce 2006 deficitem 89,2 mld. Kč, z toho se státy EU 85,3 mld. Kč proti 82,5 mld. Kč a 78,5 mld. Kč v roce 2005. Krytí dovozu chemických výrobků ze států EU jejich vývozem do států EU činilo v roce 2006 stejně jako v roce 2005 přibližně 54 %. Z celkového českého vývozu uvedených výrobků bylo v roce 2006 na trzích států EU realizováno 77 % a jejich celkový dovoz byl kryt dovozem ze států EU 85 %. Vysoká převaha dovozu nad vývozem je výslednicí dlouhodobě nižší dynamiky vývozu v porovnání s dynamikou dovozu. V roce 2006 bylo sice v relaci ke státům EU tempo růstu vývozu chemických výrobků v porovnání s tempem růstu jejich dovozu poněkud vyšší, v absolutním vyjádření se však dovoz zvýšil proti roku 2005 o 16,8 mld. Kč, vývoz vzrostl ve stejném období o 10,2 mld. Kč a schodek bilance se tak prohloubil o 6,6 mld. Kč. Podprůměrná dynamika vývozu i dovozu uvedených výrobků se projevila v meziročním oslabení jejich pozice na celkovém vývozu i na celkovém dovozu v relaci ke státům EU. Sestup do dvoumístné struktury zahraničního obchodu s chemickými výrobky se státy EU zřetelně odkrývá, že určujícími položkami dovozu uvedených výrobků, a tím značně nepříznivého vývoje obchodní bilance s těmito výrobky, byla i nadále léčiva a farmaceutické výrobky, plasty v prvotní formě, plastické hmoty v neprvotních formách a chemické prostředky a výrobky. Na uvedené položky připadlo v roce 2006 téměř 85 % z celkového schodku bilance obchodu s chemickými výrobky se státy EU, který se proti roku 2005 prohloubil o 4,9 mld. Kč. Nejzávažnější problém se opětovně koncentroval do léčiv a farmaceutických výrobků, u kterých nekrytý

dovoz ze států EU jejich vývozem do států EU činil 65 %. Jedinou položkou, u které dlouhodobě převažuje vývoz nad dovozem a která tak poněkud tlumí celkové pasivum obchodní bilance s chemikáliemi a příbuznými výrobky, jsou organické chemikálie. Přebytek obchodní bilance u těchto výrobků byl však meziročně téměř o 1 mld. Kč nižší.

Tabulka č. 10 Zahraniční obchod s vybranými položkami SITC 5 na dvě místa

SITC 5, rev. 3, na dvě místa	Vývoz	Dovoz	2006/2005 index		Podíl v % na		Obchodní bilance
	v mld. Kč	v mld. Kč	vývozu	dovozu	vývozu	dovozu	
					SITC 5		
51 - organické chemikálie	17,7	13,7	106,8	118,2	17,7	7,4	4,0
52 - anorganické chemikálie	6,1	9,6	116,4	108,4	6,2	5,2	- 3,5
53 - barviva, třísloviny a pigmenty	4,9	13,9	111,8	106,7	4,9	7,5	- 9,0
54 - léčiva a farmaceutické výrobky	13,7	38,8	121,6	103,2	13,7	20,9	- 25,1
55 - silice a vonné látky, lešticí a čisticí přípravky	12,8	16,6	112,3	112,0	12,9	9,0	- 3,8
57 - plasty v prvotní formě	19,7	37,8	113,0	113,5	19,7	20,4	- 18,1
58 - plastické hmoty v neprvotních formách	14,7	33,3	108,7	114,5	14,7	18,0	- 18,6
59 - chemické prostředky a výrobky, j.n.	8,0	18,6	103,9	106,9	8,0	10,1	- 10,6

• **Státy EU, které jsou hlavními nositeli pasiva v obchodu s chemickými výrobky**

Největší záporné saldo obchodu s chemickými výrobky bylo v roce 2006 patrné v obchodě s Německem (40,6 mld. Kč), na který se koncentrovalo téměř 48 % z celkového schodku bilance obchodu s chemickými výrobky se státy EU. Vysoké pasivum dále zaznamenal obchod s Francií (12,0 mld. Kč), Nizozemskem (10,0 mld. Kč), Belgií (8,8 mld. Kč), Spojeným královstvím (6,7 mld. Kč), Itálií (4,6 mld. Kč) a Rakouskem (4,3 mld. Kč). Celkově se u těchto států pasivum meziročně prohloubilo o 3,4 mld. Kč. **Deficit obchodní bilance s chemickými výrobky se státy EU byl poněkud tlumen docílenými přebytky obchodu s některými státy, a to zejména se Slovenskem (8,1 mld. Kč), Polskem (3,2 mld. Kč) a Maďarskem (1,3 mld. Kč),** u nichž se dohromady meziročně aktivum zlepšilo o 2,6 mld. Kč.

• **Polotovary a materiály (SITC 6)**

Zahraniční obchod s polotovary a materiály zaujímal i v roce 2006 druhou nejsilnější pozici v celkových zahraničně obchodních vztazích se státy EU. Na celkovém obratu zahraničního obchodu se státy EU se obchod s polotovary a materiály podílel přibližně 22 %. **V porovnání s předchozím obdobím provázely v roce 2006 tento obchod některé změny, které spočívaly především v posílení pozice těchto výrobků na celkovém dovozu ze států EU a v podstatném snížení kladného salda zahraničního obchodu s polotovary a materiály.** Nadprůměrné tempo růstu dovozu při podprůměrném tempu růstu vývozu vedlo k oslabení vývozní převahy a tím k vyššímu absolutnímu nárůstu dovozu oproti vývozu. **Kladné saldo zahraničního obchodu s polotovary a materiály se tak výrazně meziročně snížilo a dosáhlo pouze 1,3 mld. Kč; krytí dovozu vývozem činilo 100,4 % proti 103,4 % v roce 2005. Pro vývoz i dovoz polotovarů byly určujícími dvě položky, a to železo a ocel a kovové výrobky s podílem 50,8 % na celkovém vývozu polotovarů a materiálů do států EU a 47,6 % na celkovém dovozu polotovarů a materiálů ze států EU.** Tyto dvě položky hrály v roce 2006 v obchodu s polotovary a materiály zcela odlišnou úlohu. Zatímco **bilance obchodu se železem a ocelí skončila deficitem,** který se meziročně o 6,2 mld. Kč prohloubil, tak **saldo obchodu s kovovými výrobky zaznamenalo přebytek** meziročně o 1,0 mld. Kč vyšší. Největší pasivum (s meziročním zhoršením o 11,8 mld. Kč) se koncentrovalo do neželezných kovů. Kromě kovových výrobků vysoký (meziročně ještě vyšší) přebytek zaznamenaly dále výrobky z pryže, výrobky z nekovových nerostů a výrobky z korku a dřeva.

Tabulka č. 11 Zahraniční obchod s vybranými položkami SITC 6 na dvě místa

SITC 6, rev. 3, na dvě místa	Vývoz	Dovoz	2006/2005 index		Podíl v % na		Obchodní bilance
					vývozu	dovozu	
	v mld. Kč		vývozu	dovozu	SITC 6		v mld. Kč
62 - výrobky z pryže j.n.	39,9	24,7	113,1	105,8	10,9	6,8	15,2
63 - výrobky z korku a dřeva (kromě nábytku)	15,9	8,4	113,9	109,5	4,3	2,3	7,5
64 - papír, lepenka a výrobky z nich	24,0	33,0	110,9	103,6	6,6	9,1	- 9,0
65 - textilní příze, tkaniny, tržní výrobky z nich, j.n.	42,9	42,6	101,9	104,8	11,7	11,7	0,3
66 - výrobky z nekovových nerostů, j.n.	38,2	27,0	107,3	104,1	10,4	7,4	11,2
67 - železo a ocel	78,8	99,4	115,4	120,2	21,5	27,2	- 20,6
68 - neželezné kovy	18,1	49,8	141,3	152,2	5,0	13,7	- 31,7
69 - kovové výrobky, j.n.	107,3	74,5	109,2	112,0	29,3	20,4	32,8

• **Hlavní státy EU, které vykazovaly deficit, resp. přebytek v obchodu s polotovary a materiály**

Záporné saldo zahraničního obchodu s polotovary a materiály se státy EU v roce 2006 zaznamenalo 8 států EU, a to v celkové výši 19,6 mld. Kč. Vysoká převaha dovozu nad vývozem byla zřejmá zejména u Itálie (3,7 mld. Kč), Finska (3,2 mld. Kč), Švédska (2,8 mld. Kč), Rakouska (2,7 mld. Kč), Belgie (2,5 mld. Kč), Lucemburska (2,4 mld. Kč) a Francie (2,0 mld. Kč). Obchod s polotovary a materiály s ostatními státy EU vykazoval přebytek, který se pohyboval od zanedbatelných hodnot u Malty a Kypru až po 2,1 mld. Kč u Španělska, 2,3 mld. Kč u Nizozemska, 3,9 mld. Kč u Spojeného království a 5,1 mld. Kč u Maďarska.

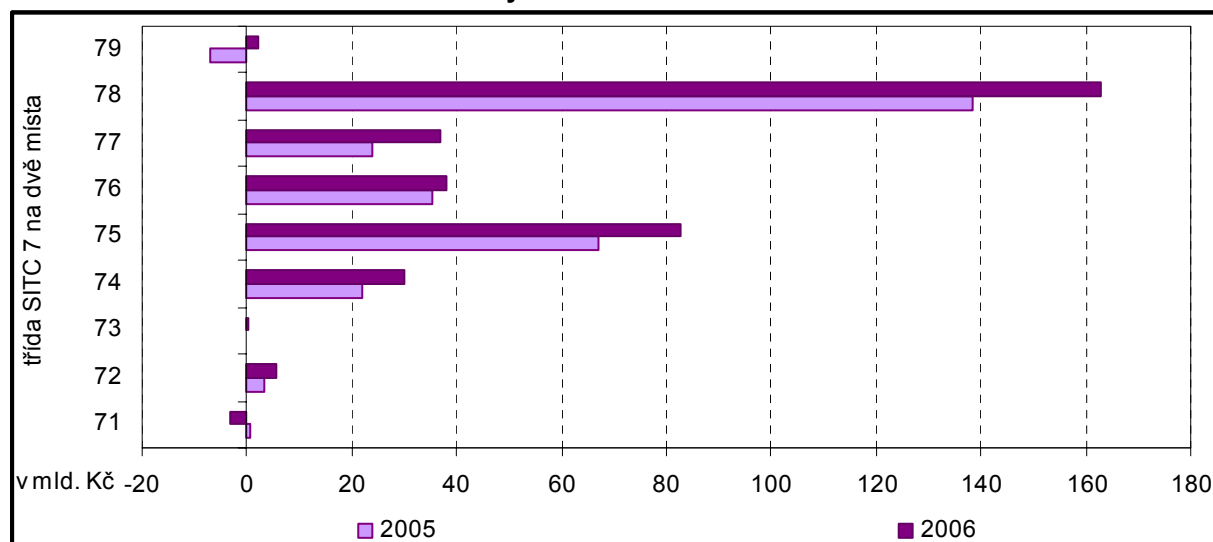
• **Stroje a dopravní prostředky (SITC 7)**

Zahraniční obchod se stroji a dopravními prostředky byl i v roce 2006 strukturně nejdynamičtějším elementem zahraničně obchodních vztahů se státy EU. Právě docílená dynamika vývozu i dovozu strojů a dopravních prostředků v relaci ke státům EU určovala tempo růstu zahraničního obchodu se státy EU i přírůstek celkového českého vývozu a českého dovozu strojů a dopravních prostředků. **Růst celkového českého strojírenského vývozu v roce 2006 proti roku 2005 o 192,6 mld. Kč byl zabezpečen z 81,1 % růstem strojírenského vývozu do států EU, přírůstek celkového českého dovozu ve stejném období o 133,8 mld. Kč byl kryt růstem strojírenského dovozu ze států EU 61,7 %.** Je zřejmé, že **celkový český zahraniční obchod se stroji a dopravními prostředky (jeho vývoj i struktura) byl pod určujícím vlivem trhu států Evropské unie.** Předstih růstu vývozu před růstem dovozu o 3,6 p.b. ovlivnil meziroční navýšení kladného salda zahraničního obchodu se strojírenskými výrobky v relaci ke státům EU o 73,6 mld. Kč. Tento přírůstek ovlivnil meziroční zvýšení celkového salda zahraničního obchodu se stroji a dopravními prostředky o 58,8 mld. Kč a současně ještě kryl zhoršení deficitu s uvedenými výrobky v relaci ke státům mimo EU o 14,8 mld. Kč. Aktivní saldo zahraničního obchodu se stroji a dopravními prostředky reprezentovalo v roce 2006 více než 37 % strojírenského vývozu do států EU (35,1 % v roce 2005). **Nejvýraznější vliv na meziročně vyšší přebytek zahraničního obchodu se stroji a dopravními prostředky měl růst aktiva u silničních vozidel o 26,5 mld. Kč. Kladné saldo zahraničního obchodu meziročně významně vzrostlo též u kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat o 15,4 mld. Kč a u elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů o 13,2 mld. Kč,** dále pak se zvýšilo u strojů a zařízení všeobecně užívaných v průmyslu o 8,2 mld. Kč a u strojního zařízení pro určitá odvětví průmyslu o 2,3 mld. Kč. Pozitivní vliv na bilanci obchodu se stroji a dopravními prostředky měl i pohyb u bilance obchodu s ostatními dopravními prostředky, která přešla z deficitu 6,9 mld. Kč v roce 2005 do přebytku 2,3 mld. Kč v roce 2006. Negativně působilo zhoršení bilance u strojů a zařízení k výrobě energie o 3,8 mld. Kč přechodem z aktiva do pasiva.

Tabulka č. 12 Zahraníční obchod s jednotlivými položkami SITC 7 na dvě místa v roce 2006

SITC 7, rev. 3, na dvě místa	Vývoz	Dovoz	2006/2005 index		Podíl v % na		Obchodní bilance
					vývozu	dovozu	
	v mld. Kč		vývozu	dovozu	SITC 7		v mld. Kč
71 - stroje a zařízení k výrobě energie	49,1	52,3	109,8	118,5	5,1	8,7	- 3,2
72 - strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	50,6	44,9	111,8	107,3	5,3	7,4	5,7
73 - kovozpracující stroje	14,1	14,0	109,7	107,7	1,5	2,3	0,1
74 - stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n.	121,5	91,5	115,1	109,2	12,7	15,1	30,0
75 - kancelářské stroje a zařízení k automatizovanému zpracování dat	144,5	61,9	144,3	188,1	15,1	10,2	82,6
76 - zařízení k telekomunikaci a záznamu a reprodukci zvuku	73,3	35,4	126,6	158,4	7,6	5,9	37,9
77 - elektrická zařízení, přístroje, spotřebiče, j.n.	172,7	135,7	110,7	102,6	18,0	22,4	37,0
78 - silniční vozidla	320,7	157,7	118,3	117,1	33,4	26,1	163,0
79 - ostatní dopravní a přepravní prostředky	13,6	11,3	132,2	65,5	1,3	1,9	2,3

Graf č. 7 Obchodní bilance se státy EU s SITC 7 na dvě místa

• **Přebytek obchodní bilance se stroji a zařízeními se všemi státy EU**

Se všemi státy EU zaznamenala Česká republika v roce 2006 kladné saldo zahraničního obchodu se stroji a dopravními prostředky. Výše docíleného přebytku s jednotlivými státy EU byla však značně rozdílná a pohybovala se od 0,2 mld. Kč u Malty až po 87,1 mld. Kč u Německa. Na Německo připadla v roce 2006 téměř jedna čtvrtina z celkového přebytku obchodu se stroji a dopravními prostředky se státy EU; proti roku 2005 bylo aktivum o 12,1 mld. Kč vyšší. Vysokým kladným saldem skončil i obchod se stroji a zařízeními se Slovenskem (42,9 mld. Kč), Spojeným královstvím (40,9 mld. Kč), Francií (32,2 mld. Kč), Belgií (28,5 mld. Kč), Španělskem (21,6 mld. Kč), Rakouskem (21,0 mld. Kč), Polskem (17,8 mld. Kč), Itálií (15,3 mld. Kč) a Švédskem (15,0 mld. Kč). Na celkovém strojírenském přebytku obchodu se státy EU se uvedené státy v roce 2006 podílely přibližně dvěma třetinami a na celkovém meziročním zlepšení tohoto přebytku jejich podíl činil 82 %. Z celkového počtu 24 států EU se bilance obchodu se stroji a dopravními prostředky meziletočně zhoršila u 6 států EU - Nizozemska, Polska, Maďarska, Irska, Slovinska a Lucemburska.

• **Úloha osobních automobilů aj. vozidel pro**

Nejvýznamnější vývozní položkou silničních vozidel (SITC 78), na které připadla v roce 2006 přibližně třetina strojírenského vývozu do států EU a 17,8 % z celkového vývozu do států EU, byly osobní automobily aj. vozidla pro dopravu osob (SITC 781). Na celkovém vývozu silničních vozidel do států EU se v roce 2006 osobní

**dopravu osob
v zahraničním
obchodu se
státy EU**

automobily podílely 52,0 %; jejich vývoz meziročně vzrostl o 28,8 %, tj. o 37,3 mld. Kč a dosáhl tak 167,0 mld. Kč. Dovoz osobních automobilů ze států EU byl oproti jejich vývozu podstatně nižší, neboť v roce 2006 dosáhl 38,8 mld. Kč při meziročním zvýšení o 16,3 %, tj. o 5,4 mld. Kč, a na celkovém dovozu silničních vozidel ze států EU se podílel 24,6 %. **Bilance obchodu s osobními automobily významně určovala bilanci obchodu se silničními vozidly i celkovou bilanci strojírenského obchodu se státy EU.** Kladná bilance zahraničního obchodu s osobními automobily v roce 2006 dosáhla 128,2 mld. Kč, tj. 76,8 % vývozu osobních automobilů aj. vozidel pro dopravu osob do států EU, a byla meziročně vyšší téměř o 32 mld. Kč.

• **Vývoz
a dovoz
osobních
automobilů aj.
vozidel pro
dopravu osob
v relaci
k vybraným
státům EU**

Více než jedna čtvrtina z vývozu osobních automobilů aj. vozidel pro dopravu osob do států EU byla v roce 2006 směřována do Německa. Vývoz do dalších třech států – Itálie, Francie a Spojeného království představoval téměř 30 % z vývozu osobních automobilů do států EU. V dovozu osobních automobilů ze států EU dominoval (stejně jako u vývozu) jejich dovoz z Německa, který se na celkovém dovozu osobních automobilů ze států EU podílel necelými dvěma pětinami. Další jedna pětina dovozu těchto výrobků byla realizována z Francie a přibližně jedna desetina ze Spojeného království. **Se všemi státy EU skončila bilance obchodu s osobními automobily aj. vozidly pro dopravu osob přebytkem,** který dosáhl nejvyšší hodnoty v obchodu s Německem následovaným Itálií, Spojeným královstvím, Polskem a Slovenskem.

Tabulka č. 13 Zahraniční obchod s osobními automobily aj. vozidly pro dopravu osob (SITC 781) v relaci k vybraným státům EU¹⁾ v roce 2006

Stát	Vývoz	Dovoz	Bilance	Meziroční změny		
				vývozu	dovozu	bilance
				v mil. Kč		
Německo	42 850	15 204	27 646	7 452	726	6 726
Itálie	17 594	1 427	16 167	7 786	99	7 687
Francie	15 945	8 078	7 867	5 719	1 662	4 057
Spojené království	15 751	3 799	11 952	1 900	1 698	202
Španělsko	9 939	3 039	6 900	1 470	581	889
Slovensko	9 218	969	8 249	672	80	592
Polsko	8 985	707	8 278	1 349	-222	1 571
Belgie	8 766	1 583	7 183	4 820	-6	4 826
Rakousko	5 951	468	5 483	-221	79	-300
Maďarsko	5 846	2 047	3 799	1 546	522	1 024

¹⁾ Pořadí států EU je uvedeno podle výše hodnoty vývozu v roce 2006.

• **Úloha dílů
a příslušenství
motorových
vozidel
v zahraničním
obchodu se
státy EU**

Druhou nejvýznamnější položkou vývozu silničních vozidel do států EU byly díly a příslušenství motorových vozidel, které se v roce 2006 podílely na celkovém strojírenském vývozu do států EU necelými 14 % a na celkovém vývozu do států EU 7,4 %. Na vývozu silničních vozidel do států EU celkem zastoupení vývozu dílů a příslušenství motorových vozidel v roce 2006 představovalo více než dvě pětiny, jejich vývoz meziročně rostl ale podprůměrně (o 6,9 %, tj. o 8,6 mld. Kč) a dosáhl 133,0 mld. Kč. Zastoupení dovozu dílů a příslušenství motorových vozidel ze států EU na celkovém strojírenském dovozu ze států EU dosáhlo v roce 2006 téměř 14 % a na celkovém dovozu ze států EU necelých 6 %. Na dovozu silničních vozidel ze států EU celkem podíl dovozu dílů a příslušenství motorových vozidel v roce 2006 činil více než tři pětiny; jejich dovoz se meziročně zvýšil nadprůměrně (o 16,8 %, tj. o 12,0 mld. Kč), což ovlivnilo bilanci obchodu s těmito výrobky. Kladná bilance zahraničního obchodu s díly a příslušenstvím motorových vozidel klesla z 53,0 mld. Kč v roce 2005 na 49,7 mld. Kč v roce 2006.

• **Vývoz
a dovoz dílů
a příslušenství**

Téměř 54 % vývozu dílů a příslušenství motorových vozidel do států EU bylo určeno na německý trh a dalších třicet procent tohoto vývozu směřovalo do Francie, Slovenska, Španělska, Polska a Belgie. Stejně tak převažující část

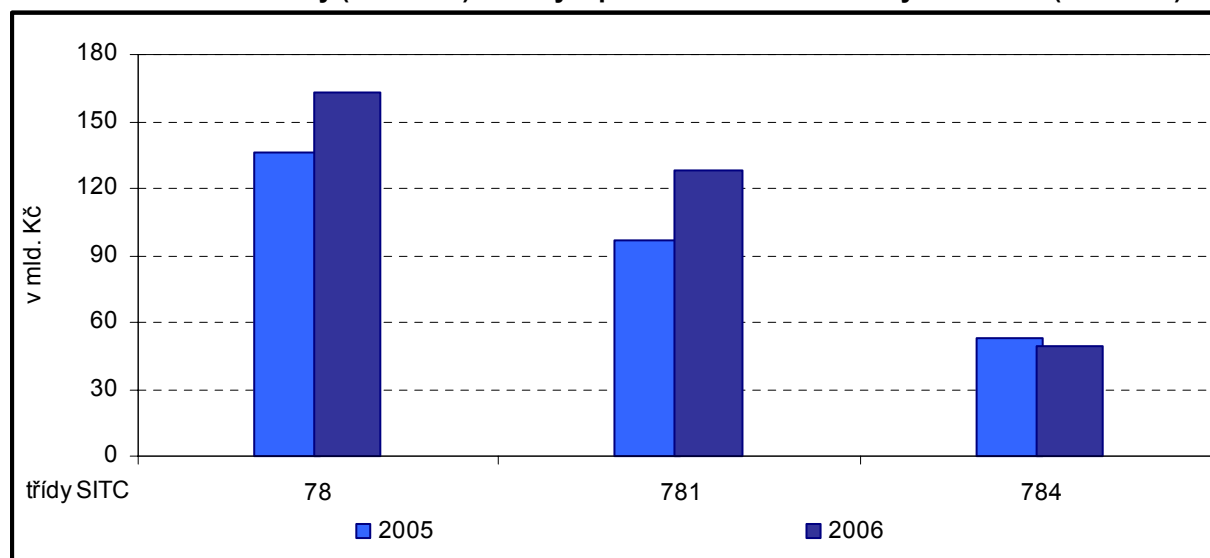
**motorových
vozidel
v relaci
k vybraným
státům EU**

dovozu (59,1 %) dílů a příslušenství motorových vozidel ze států EU byla v roce 2006 realizována jejich dovozem z Německa. Z dalších států – Francie, Polsko, Španělska a Itálie bylo pokryto necelých 28 % dovozu dílů a příslušenství motorových vozidel ze států EU. **Vyjma pěti států EU (Itálie, Slovenska, Portugalska, Polska a Estonska) skončil zahraniční obchod s díly a příslušenstvím motorových vozidel se všemi ostatními státy EU přebytkem.** Kladná obchodní bilance dosáhla nejvyšší hodnoty s Německem následovaným Slovenskem, Belgií, Spojeným královstvím a Rakouskem.

Tabulka č. 14 Zahraniční obchod s díly a příslušenstvím motorových vozidel (SITC 784) v relaci k vybraným státům EU v roce 2006

Stát	Vývoz	Dovoz	Bilance	Meziroční změny		
				vývozu	dovozu	bilance
				v mil. Kč		
Německo	71 700	49 282	22 418	-1 245	3 979	-5 224
Francie	9 588	7 692	1 896	1 998	2 444	-446
Španělsko	7 405	5 677	1 728	380	970	-590
Polsko	6 494	6 515	-21	1 733	3 056	-1 323
Slovensko	9 571	2 223	7 348	1 454	-67	1 521
Itálie	3 271	4 166	-895	1 175	763	412
Maďarsko	4 539	2 039	2 500	1 309	60	1 249
Belgie	5 568	817	4 751	526	28	498
Rakousko	4 444	1 388	3 056	416	96	320
Spojené království	4 467	1 064	3 403	440	68	372

Graf č. 8 Obchodní bilance se státy EU se silničními vozidly (SITC 78), osobními automobily (SITC 781) a s díly a příslušenstvím motorových vozidel (SITC 784)

**• Průmyslové
spotřební zboží
a zboží j.n.
(SITC 8+9)**

Zahraniční obchod s průmyslovým spotřebním zbožím a zbožím j.n. zaujímal v roce 2006 třetí nejsilnější pozici ve struktuře vývozu do států EU a čtvrtý největší podíl ve struktuře dovozu ze států EU. Vzhledem k tomu, že jak vývoz, tak i dovoz těchto výrobků provázelo v roce 2006 značně podprůměrné tempo růstu, pozice průmyslového spotřebního zboží v zahraničním obchodu se státy EU se meziročně oslabila. **Kladné saldo zahraničního obchodu s uvedenými výrobky bylo druhé nejvyšší** (představovalo více než 28 % jejich vývozu) a meziročně mírně vzrostlo. **Pro vývoz i dovoz byla určující jedna položka, a to různé výrobky (tiskoviny, předměty z plastických hmot, dětské kočárky, hračky, hry a sportovní potřeby, hudební nástroje a nahraná média, apod.),** s podílem více než dvě pětiny na vývozu průmyslového spotřebního zboží a zboží j.n. do států EU a s podílem přesahujícím polovinu na dovozu těchto výrobků ze států EU. K dalším významným položkám ve vývozu do států EU patřily v roce

2006 nábytek a jeho díly a oděvní výrobky a doplňky a v dovozu ze států EU odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení a nábytek a jeho díly. **Největší přebytek zaznamenal obchod s nábytkem a jeho díly**, proti roku 2005 byl však o 3,4 mld. Kč nižší. Stejně tak obchod s oděvními výrobky a doplňky skončil přebytkem (druhým nejvyšším), ten byl však meziročně nižší o 3,5 mld. Kč. Na celkovém meziročním nárůstu kladného salda zahraničního obchodu s průmyslovým spotřebním zbožím mělo výrazný podíl zvýšení aktiva u obchodu s prefabrikovanými budovami, výrobky zdravotnickými a instalačními a hlavně s různými výrobky (meziročně o 5,5 mld. Kč).

Tabulka č. 15 Zahraniční obchod s vybranými položkami SITC 8+9 na dvě místa v roce 2006

SITC 8+9, rev. 3, na dvě místa	Vývoz	Dovoz	2006/2005 index		Podíl v % na		Obchodní bilance
					vývozu	dovozu	
	v mld. Kč	vývozu	dovozu	SITC 8+9		v mld. Kč	
81 - prefabrikované budovy, výrobky zdravotnické, instalační	16,2	6,5	110,5	103,2	7,9	4,4	9,7
82 - nábytek a jeho díly	40,3	19,2	95,6	108,6	19,8	13,1	21,1
84 - oděvní výrobky a doplňky	25,6	12,3	84,7	91,1	12,6	8,4	13,3
85 - obuv	6,0	4,0	109,9	93,6	2,9	2,7	4,0
87 - odborné, vědecké a řídicí přístroje a zařízení, j.n.	19,4	21,2	109,8	109,3	9,5	14,5	- 1,8
88 - fotografické přístroje, optické výrobky, j.n., hodiny	9,0	3,7	121,4	90,2	4,4	2,5	5,3
89 - různé výrobky, j.n.	85,0	77,8	121,1	113,6	41,7	53,2	7,2

• **Státy EU, které měly rozhodující vliv na bilanci obchodu s průmyslovým spotřebním zbožím**

Celkový přebytek zahraničního obchodu se státy EU s průmyslovým spotřebním zbožím byl výsledkem kladné bilance s převažujícím počtem států EU (15) a záporného salda se zbývajících státy EU. **Přebytek 29,2 mld. Kč vykázal obchod s Německem, který byl nejvyšší**, avšak o 2,6 mld. Kč proti roku 2005 nižší. Druhé největší kladné saldo 11,1 mld. Kč vykázal obchod se Slovenskem, ten byl ale meziročně o 2,4 mld. Kč vyšší. Za přebytkem obchodu s těmito státy následovalo kladné saldo obchodu se Spojeným královstvím (8,0 mld. Kč), Rakouskem (4,9 mld. Kč), Belgií (4,2 mld. Kč), Nizozemskem (3,8 mld. Kč) a Francií (2,1 mld. Kč). Záporným saldem zahraničního obchodu skončil obchod s průmyslovým spotřebním zbožím s Itálií (5,6 mld. Kč), Polskem (3,6 mld. Kč) a ještě s dalšími sedmi státy EU.